

OGLAŠAJTE V
NAJBOLJŠEM
SLOVENSKEM
CASOPISU V OHIJU

★
Izvršujemo vsakovrsne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEC DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER
OF OHIO

★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXII. — LETO XXXII.

CLEVELAND, OHIO, THURSDAY (ČETRTEK), AUGUST 25, 1949

ŠTEVILKA (NUMBER) 167

NOVI GROBOVI

JOHN PRELAZ

Včeraj popoldne ob 3:15 uri je preminil po dolgi bolezni John Prelaz, star 74 let, stanujoč pri hčeri na 15931 Saranac Rd. Doma je bil iz vasi Gornja Planina na Dolenjskem, odkoder je prišel v Ameriko leta 1899. Bil je član društva Mir št. 142 SNPJ.

Tukaj zapušča žalujočo hčer Mrs. Mary Kozlevčar in tri vnukke. Soproga je umrla leta 1918 v Akronu. Pogreb se vrši v soboto zjutraj ob 8. uri iz Avgust F. Svetkovega pogrebnege zavoda, 478 E. 152 St., v cerkev Marije Vnebovzete ob 8:30 uri.

JULIJA BOJC

Po kratki in mučni bolezni je preminila v Woman's bolnišnici Julia Bojc, rojena Peunice, stara 33 let. Stanovala je na 1200 Norwood Rd. Rojena je bila v Columbus, O., ter je bila članica društva št. 4253 IWO.

Tukaj zapušča soproga Franka, sinčka Franka ml., starega 31 mesecev, mater Barbaro, dva brata, Johna in Martina, dve sestre Mrs. Marge Rudin in Mrs. Dorothy Martino ter več sorodnikov. Pogreb se vrši v soboto zjutraj ob 8. uri iz Avgust F. Zetlovega pogrebnege zavoda, 6502 St. Clair Ave.

Obrambeni tajnik bo odslovil 135,000 civilcev

WASHINGTON, 24. avg. — Obrambni tajnik Louis C. Johnson je danes naznanil, da bo armada odslovila iz službe 135,000 civilcev v skladu z napotili, da se znižajo vojaški izdatki.

Proti sklepu so protestirali mnogi kongresniki, posebno oni, katerih volilna okrožja bodo največ prizadeta. Tako je senator Claude Pepper izjavil, da ne bo prizadetih samo 135,000 civilistov, pač pa tudi trgovci in lastniki stanovanj.

Johnsona je podprl senator Homer Ferguson, ki je izjavil, da je že čas, da se začne brzdati vojaške izdatke.

Največ civilcev bo odslovljenih pri mornarici in sicer okrog 76,000. Mnoge vojaške ustanove bodo zaprte ali pa razpuščene.

Število civilnih upolencev pri mornarici se bo znižalo na 283,000, pri zračnih silah, kjer bodo odslovili 18,000 upolencev, pa na 151,000.

Vsled novega programa bo tudi v Ohiju ob delo kakšnih 1,160 upolencev.

CLARK IN McGRATH PREVZELA NOVE POLOŽAJE

WASHINGTON, 24. avg. — Tom Clark, bivši justični tajnik je danes prevzel svoj nov urad sodnika najvišje sodnje, medtem ko je Howard McGrath položil zaprisego kot novi justični tajnik.

Redna seja

Jutri, v petek zvečer ob osmih se vrši redna seja društva Zavezni sosedje št. 158 SNPJ v Slov. društvenem domu na Recher Ave. Članstvo je prošeno, da se udeleži v polnem številu.

Svetovalna skupščina zapadne Evrope pravi, da Marshallov plan ni kar se je pričakovalo

**Ekonomski polom in socialni preobrti
grozijo zapadni Evropi, ker ni nobenega
dolgoročnega programa v okviru načrta**

STRASBOURG, Francija, 24. avg. — Predstavniki zapadno-evropskih državah so na svoji svetovalni skupščini priznali, da se Marshallov načrt nahaja na robu totalnega neuspeha in da celi zapadni Evropi grozi ekonomski in socialni polom.

Splošno mnenje predstavnikov, tako socialistov kot konservativcev in zmernih predstavnikov je, da bo zapadno Evropo zajel ekonomski polom, socialne revolucije in možno tudi vojna, če se ne bo zavrglo ekonomsko neslogo posameznih držav do konca tako zvane dobe Marshallovega načrta, t. j. do leta 1952.

Predstavniki posameznih držav menijo, da se je ekonomski položaj Evrope spremenil radi dveh zadnjih vojn, radi dviga Zedinjenih držav in radi industrializacije poljedelstva v prekomorskih državah.

Nihče na svetovalni skupščini ne oporega dejstvu, da se v okviru Marshallovega načrta ni storilo nobeno konstruktivno, dolgoročno delo.

Predstavniki so sicer pohvalili ameriško pomoč v okviru načrta, toda menijo, da je vsaka od posameznih dežel Marshallovega načrta postavila svoje lastne interese nad interese Evrope.

Churchill zagovarja ekonomsko združitev

Bivši francoski ministrski predsednik Paul Reynaud je na skupščini svetoval, naj se izvoli parlament zapadne Evrope, ki bi združil ekonomije vseh prizadetih držav. Podobno rešitev je predlagal tudi bivši angleški ministrski predsednik Winston Churchill, ki je v svoji resoluciji poudaril, da bo prišlo do "ekonomskega poloma v Evropi, vsled katerega se bo katastrofalno znižal življenjski standard evropskih ljudstev in pojavila socialna trenja, ki bodo ogrožala njihov demokratični način življenja, ako se takoj ne podvzame korake za pospešitev evropske ekonomske unije."

Francoski socialist Andre Philip je tudi poudaril, da je ekonomska združitev edina pot, da se v zapadni Evropi prepreči "socialno krizo zelo resnega obsega."

Le angleški laboriti so na skupščini poudarjali, da bi takšna unija lahko imela celo nasproten učinek, ker da bi vsled ukinitve carine nekatere industrije prišle v zastoj, vsled česar bi mnogi ljudje ostali brez dela. Angleži menijo, da bi v tem slučaju "zdravilo bilo hujše od bolezni."

LABORIST NAPADEL AMERIŠKE MAGNATE

LONDON, 22. avg. — Angleški unijski voditelj in laboristiški član parlamenta Tom O'Brien je danes izjavil, da bi Anglija verjetno rajši izbrala komunizem, kot pa da bi jo suvali sem pa tja "neučeni denarni magnati Zedinjenih držav." Obenem je napadel tudi ameriški veliki business, češ da pripravlja zaroto za "strmoglavljenje angleške delavske vlade."

Trije kandidati za župana na primarnih volitvah

Board of Elections je danes zjutraj objavil seznam kandidatov za župana, mestno zbornico in občinskega sodnika za primarne volitve, ki bodo 4. oktobra.

Kandidaturo za župana so prijavi sedanjí župan Thomas A. Burke, Franklin A. Polk in William Bromley House. Hershel Holland, bivši predsednik ohijske Progresivne stranke, je večeraj nenadoma naznanil, da se bo umaknil kot kandidat in podprl Housea.

Kandidaturo za kouncilmana sta v 23. vardi naznanila Edward J. Kovacic in Frank Merwar.

Več kandidatov pa je v 32. vardi, kjer bodo poleg Antona Vehovca kandidirali še sledeči:

John A. Fakult, Joseph P. Mull (Joseph P. Muliolis), Edward P. Rakauskas, John Rozance in Peter S. Trusso.

Ostale podatke o kandidatih bomo poročali ob drugi priliki.

Baptist pravi, da so katoličani proti "svobodi govora"

WASHINGTON, 23. avg. — Ugledni baptist dr. Joseph M. Dawson je danes izjavil, da se ne bo udeležil konference glede federalne pomoči šolam zaradi stališča, ki ga zavzemajo katoliški voditelji.

Konferenco je sklical kongresnik John Lesinski, predsednik odbora za delavska vprašanja.

Povabil je voditelje delavskih unij in verskih skupin, kakor tudi mnoge izobražence, naj se pogovorijo o tem vprašanju v zvezi s kontroverzo, ki je nastala, ko so katoliški vodje začeli nasprotovati Bardenovi predlogi in napadati posameznike, ki so se zavzemali za federalno podporo le javnim šolam.

Tarča njihovih napadov je med ostalim bila tudi Mrs. Roosevelt, kongresnik Barden pa je bil označen za "bigota."

"Kar se tiče te kontroverze, je kot izgleda strategija katoličanov, da zadušijo svobodo govora in ustavno akcijo z zmerjanjem o bigotstvu," je izjavil dr. Dawson.

Baptistični voditelj je dalje rekel, da ima skušnje s takšnimi konferencami. Povedal je, da je neki michiganski demokrat sklical skupino ljudi in ko so prišli na "konferenco" jo je odprl z izjavo, da je katoličan in takoj zatem prečital "izjavo nekega kardinala v Rimu." Toda debate o "verskih vprašanjih" niso bile dovoljene.

SPELLMAN NA OBISKU PRI "NEDOSTOJNI AMERIŠKI MATERI"

HYDE PARK, N. Y., 24. avg. — Rimsko katoliški kardinal in newyorški nadškof prevzvišeni Francis Spellman je v petek bil na prijateljskim obisku pri Mrs. Franklin D. Roosevelt, katero je nedavno trpko napadel, čes da goji predsodke proti katoličanom in ji ob tej priliki trpko očital, da "ni dostojna ameriška mati."

Mrs. Roosevelt kljub nesoglasju s prevzvišenim Spellmanom še vedno piše članke, s katerimi zagovarja federalno pomoč javnim šolam. To pa se rimsko-katoliški cerkveni hijerarhi ji ne dopade, ker bi želela federalno podporo za svoje privatne župnijske šole.

Kardinal Spellman se je ustavil pri Mrs. Roosevelt, ko se je vozil na posvečenje neke katoliške kapele v bližini Hyde Parka. Soproga pokojnega predsednika mu je ponudila čašo ledene čaja, nakar se je med njima razvil prijateljski 45-minutni pogovor.

(Kot znano je v to kontroverzo med prevzvišenim Spellmanom in Mrs. Roosevelt posegla tudi naša znana Ameriška Domovina, ki je soprogo pok. predsednika označila za "babnico," ki da ni mogla vzgojiti "svoje lastne sinove.")

BAZE ZA ATOMSKE BOMBE BODO BAJE V ANGLIJI

WASHINGTON, 21. avg. — Visoki vladni uradniki razmotrivajo o možnosti, da se v Angliji ustanovi baza za atomske bombe, toda zaradi "varnosti" bi se te baze nahajale pod izključno ameriško kontrolo.

Z ustanavljanjem atomski baz v Angliji se namerava ustrašiti Sovjetsko zvezo.

AMERIŠKI SODNIK POKRADEN V FRANCII

CANNES, Francija, 23. avg. — Ameriški sodnik Louis Goldstein iz New Yorka je danes naznanil policiji, da mu je nekdo iz sobe v nekem tukajšnjem hotelu ukradel čke in dragulje v vrednosti do \$10,000.

NOVO ZDRAVILO ZA TUBERKULOZO?

NEW YORK, 23. avg. — Dr. Selman Waksman, zdravnik na Rutgers univerzi je baje našel novo zdravilo, ki utegne pomagati tuberkuloznim. Zdravilo so z uspehom preiskovali na miših, toda kar se tiče ljudi njegova učinkovitost za enkrat še ni točno ugotovljena. Ime zdravila je "neomycin."

AMERIŠKI VOJAK SE UKVARJAL S ČRNO BORZO

FRANKFURT, 24. avg. — Ameriška vojaška sodnija je danes obsodila na pet let trdega dela ali pa \$5,000 globe vojaka Rusela G. Birda, ki je na nemški črni borzi prodajal ameriške cigarete.

TRGOVINSKI SPORAZUM MED INDIJO IN RUSIJO

NEW DELHI, 23. avg. — Predstavnik indijske vlade je danes naznanil, da bo verjetno še koncem tekočega tedna podpisana trgovinska pogodba med Indijo in Sovjetsko zvezo. Osnutek pogodbe je že pripravljen, toda sovjetska ambasada v New Delhiju čaka na navodila iz Moskve.

Jugoslovanski letalci so pripravljeni branite deželo pred vsakim napadom

Maršal Vorošilov imel važen govor o razredni borbi

LONDON, 24. avg. — Sovjetski maršal Klement Vorošilov je danes na proslavi pete obletnice osvoboditve Romunije izjavil, da je svet razdeljen na dva tabora in da je vsak, ki ne podpira Sovjetske zveze, njen sovražnik.

Moskovski radio je obsežno poročal o govoru Vorošilova, ki je eden od herojev ruske revolucije. V svojem govoru je Vorošilov posebno omenil komunistično dogmo kot jo je pred 22-timi leti pojasnil sam Stalin.

Stalin je že tedaj opozoril, da v razredni borbi med kapitalizmom in delavstvom ne more biti neutralcev.

"Stalinova dogma je posebno pomembna sedaj, ko je svet razdeljen na dva tabora — na tabor imperializma z ene in tabor socializma in miru z druge strani," je rekel Vorošilov.

Sovjetski maršal se je v svojem obsežnem govoru dotaknil tudi položaja v Jugoslaviji. V zvezi s tem je dejal, da "teror in nasilje s strani kriminalne Titove klike, ki je pripravljena, da se za naklonjenost svojih wallstreetskih gospodarjev spremeni od znotraj ven, ne more zavajati pošteno jugoslovansko ljudstvo."

Katoliški duhovnik napada atomsko vojno proti Rusiji

BOSTON, 23. avg. — Katoliški duhovnik in urednik magazina "America", Rev. Edward A. Conway, je danes napadel načrte, da se z atomskimi bombami uniči sovjetska mesta.

Conway je govoril na sestanku verskih in drugih učiteljev o atomski energiji in izobrazbi. Protestiral je proti zagovarjanju atomske vojne, radi katere se je začelo graditi posebna letala.

"Čas je, da bi moralisti dali smrtni udarec celotnemu odurnemu pojmovanju, ki popolnoma nasprotuje vsaki moralnosti. To je pojmovanje, po katerem bi se ubilo na milijone nedolžnih ljudi, pod krinko zagotavljanja, da so bombardiranja mest z atomskimi bombami udarec vojaški zmogljivosti neke dežele."

Rev. Conway je izjavil, da atomska bomba ni napačno orožje proti vojaškim instalacijam, ali pa kot zadnje orožje, ko gre za odločitev ali se bo "zasušnilo 145,000,000 Američanov, ali pa z atomskimi bombami uničilo 20,000,000 Rusov." Zagotovil pa je, da bi v nobenem slučaju raba atomske bombe takoj v začetku vojne ne bila pravilna in ne moralna.

BIVŠI DUHOVNIK VODI KU KLUX KLANOVCE

MONTGOMERY, Ala., 24. avg. avg. — Bivši baptistični pastir Lyeurgus Spings je bil danes izvoljen za voditelja nove fašistične organizacije ku klux klanovcev.

BEOGRAD, 24. avg. — Jugoslovanski letalci in bodoči voditelji armade so danes obljubili maršalu Titu, da se bodo borili proti vsakemu napadu, ne glede s katere strani bi prišel.

V pismu, ki so ga poslali Titu, letalci med ostalim pravijo:

"Zavedajoč se položaja, v katerem se nahajamo, mi smo pripravljeni, da branimo našo socialistično domovino pred vsakim napadom — ne glede, s katere strani bi prišel."

Drugo izjavo lojalnosti Titu so poslali kadetje vojaške akademije Knoj, ki bodo bodoči voditelji jugoslovanske armade.

"Na svetu se je pojavila nova trdnjava socializma in miru — Jugoslavija — katero se sedaj napada. Ponosni smo, da smo člani jugoslovanske Komunistične stranke in bomo pripravljeni pod Vašim vodstvom braniti našo domovino," pravijo gojenci vojaške šole.

Sovietska zveza ne bo napadla Jugoslavije

Zapadni opazovalci menijo, da Sovjetska zveza ne bo podvzela nobenih "agresivnih" korakov proti jugoslovanskemu vodstvu, pač pa da bo le vršila pritisk v mejah izmenjave diplomatskih not in potom kampanje proti Titu.

Spor se je zadnje čase zelo zaostрил, tako da ni nobenih izgleodov, da bo kmalu popustil. Sovjetski časopisi in časopisi ostalih vzhodno-evropskih držav priobčajo čedalje bolj ostre članke proti Titu in ostalim voditelji, katere je pred štirinajstimi meseci obsodila Kominforma z znano resolucijo.

Kar se ostalih dogodkov tiče, je jugoslovanska vlada danes uradno zanimala, da se baje pripravljala zarota za razdelitev Albanije med Jugoslavijo in Grčijo. Te govorice so se pojavile vsled obmejnih incidentov med Jugoslavlani in Albanci.

ROBESON ZAGOVARJA SODELOVANJE Z RUSIJO

LONDON, 23. avg. — Moskovski radio je danes oddal besedilo poslanice Mednarodnemu festivalu studentov in mladine v Budimpešti, ki jo je poslal svetovno znani ameriški bariton Paul Robeson.

V svoji poslanici je Robeson pozval ljudstva sveta na sodelovanje s Sovjetsko zvezo in ljudskimi demokracijami vzhodne Evrope.

"V sedanji zgodovinski dobi je naloga podpirateljev miru jasna — to je naloga, da se popolnoma uniči fašizem na svetu in ustanovi trajni mir in sodelovanje z deželami ljudskih demokracij in z ljudstvi Sovjetske zveze," je med ostalim rekel Robeson v svoji poslanici.

KOMUNISTI IMAJO PRAVICO POUČEVATI

CHAMPAIGN, Ill., 24. avg. — Predsednik new-yorškega Sarah Lawrence kolegija Harold Taylor je danes izjavil, da ameriške univerze imajo pravico nastavljati kot učitelje in profesorje tudi komuniste.

Na kongresu National Student Association je Taylor izjavil, da strah pred komunističnimi učitelji kaže nezaupanje napram študentom in nepoučenost glede pravega položaja, pod katerim študentje učijo v kolegijih.

Fisher Body Co. je suspendirala znanega voditelja

Včeraj popoldne je Fisher Body Co. vrgla z dela znanega unijskega voditelja, predsednika lokala 45 CIO Charles Beckmana, ker je kot pravi unija "ščitil interese delavcev in se branil pred fizičnim napadom na njegovo osebo."

Akcija družbe je naletela na takojšnji ogorčeni odpor delavcev, ki so v prid svojemu predsedniku začeli deliti letake, s katerimi zahtevajo, da se Beckmana, ki ima 27 let seniority, takoj vrne na delo.

Soglasno s izjavo lokala je neki delavec, ki bo prihodnji teden pustil delo pri Fisher Body in šel v policijsko službo, fizično napadel Beckmana, ki se je branil. Vsled tega ga je uprava tovarne suspendirala z dela, čeprav je vsem bilo jasno, da se je predsednik unije le branil pred napadalcem.

Proti napadalcu so se delavci pritoževali že ob drugih prilikah. Beckmanovi pristaši pa menijo, da je incident bil izzvan z določenim namenom.

V svoji izjavi unijski voditelji med ostalim pravijo:

"Beckman zastopa našo unijo. Če se ga lahko suspendira pod temi okoliščinami, tedaj mi nimamo unije. Tega ne smemo dovoliti."

V proglasu na člane unije je dalje rečeno, da je suspendacija Beckmana poskus, da se pohabi unijo, da bi se ne mogla boriti proti znižanju mezd in "speed up."

SPELLMAN DAROVAL IRCEM \$80,000

DUBLIN, 23. avg. — Nadškof Armagha in primat Irske Rev. John D'Alton je danes prejel darilo v znesku \$80,000, ki mu ga je poslal rimsko-katoliški kardinal Francis Spellman v svojem imenu in v imenu katoličanov newyorške nadškofije.

D'Alton se je prisrčno zahvalil Spellmanu na "princovskem darilu."

MONARHISTI OBSODILI NA SMRT 54 MAKEDONCEV

ATENE, 23. avg. — Vojaška sodnija grških monarhistov je obsodila na smrt 54 Makedoncev, ki so sodelovali z gerilci in zagovarjali ustanovitev neodvisne Makedonije.

Poleg teh pa je 11 soobtoženecv bilo obsojenih na dosmrtni zapor, osem pa na 8 let ječe.

KRŠČANSKI DEMOKRAT BO KANCELAR NEMČIJE

BONN, 24. avg. — Predsednik stranke krščanskih demokratov Konrad Adenauer je danes izjavil, da bo imenovan za prvega kancelarja federativne republike zapadne Nemčije.

Adenauerja, ki je star 73 let, so izvolili voditelji stranke, ki je na volitvah pred dvema tednoma dobila največ glasov.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO

HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

TITO IN AMERIŠKI TISK

Ameriški velebizniški tisk, ki je v vojni dobi posvečal toliko prestora jugoslovanskim partizanom in maršalu Titu, je zadnje čase zopet začel omenjati Jugoslavijo in Tita v zvezi s trpkim sporom med Moskvo in Titom. Nobenega dvoma ni, da je namen vseh poročil, da se Tita vzpodbuja pri njegovi "uporniški borbi proti Moskvi". Za ameriški tisk je vsak dobrodošel, če se "zoperstavi Moskvi". Izjema ni niti Tita.

Trije naši clevelandski dnevniki — Press, Plain Dealer in News — seveda ne zaostajajo za ostalimi ameriškimi dnevniki. Posebno Plain Dealer, ki že tretji dan posveča temu sporu svoje "headlines", nam vzorno dopoveduje, da bo neizogibno moralo priti do spremembe v ameriško-jugoslovanskih odnosih, katerih krona bo, da bo jugoslovanska vlada maršala Tita zopet začela uživati simpatije tako zvane "uradne Amerike."

V "Pressu" objavlja svoje mnenje Theodore Andrica, znani ljubimec A. D. in njenih "socialističnih" sopotnikov. Ta poročila z izjemo netačnosti glede Mihajlovičevih četnikov, katerih kolaboracija z Nemci in Italijani je bila nedvomno ugotovljena, so na splošnem naklonjena Titu. V "Plain Dealerju" pa "analizira" spor Max Lerner, zopet v prid Tita.

(Če ta naša zagotovila niso točna, prosimo naše čitatelje naj se prepričajo o tem pri sami A. D., ki nedvomno ne bo prinesla nobenega poročila niti glede Andricovega mnenja in ne glede mnenja Max Lernerja.)

V mrzli vojni, ki še vedno divja med zapadom in vzhodom, ni popolnoma nič čudno, da ameriški tisk že sedaj pripravlja svojo "publiko" na spremembo odnošajev med Ameriko in Titovo Jugoslavijo. Toda ta sprememba ne bo šla v korist sovražnikov nove Jugoslavije, ki se zbirajo okrog domobransko-klerikalne A. D. in v imenu katerih je celo nekdanji "brezbožnik" in "socialist" I. J., sklicujoč se na "krščansko moralo" strupeno napadel vsako "apiziranje" Tita s strani Amerike. Ne! Kar nič se ne čudite, če bodo zagovorniki Tita v bližnji bodočnosti umaknjeni s seznama "ne-ameriških elementov" in na njihovo mesto pristavljeni oni, ki Tita obsojajo! Kajti nič ni bolj resnično kot dejstvo, da pri napadih na Tita naši klerodomo-branski rojaki in bivši "socialisti" prav nič ne zaostajejo za Moskvo in se jih vsaj pri tem vprašanju lahko obtožijo, da sledijo "liniji Moskve."

Seveda, ameriški tisk pri tem spodbujanju Tita in tej svoji novi "preorijentaciji" v prid Tita nima nobenih namenov, da bi pomagal jugoslovanskemu ljudstvu. Kar šteje pri tej preorijentaciji je v prvi vrsti ameriška zunanja politika, ki se opira na vse elemente, ki so iz enega ali pa drugega vzroka prišli v "nasprotje z Moskvo." Takoj ko je državni tajnik Dean Acheson zmagal pri svojem zagovoru, da se "Titovi Jugoslaviji" pošlje tovarno jekla, je ameriški tisk zabrenkal v druge strune. Iz Tita, katerega je ameriški tisk v nedavni preteklosti preklinjal kot "agenta Moskve", ta isti tisk ustvarja "nacionalističnega komunisto", ki se je uprl Moskvi in ki prav radi tega svojega upora mora biti deležen ameriške pomoči. Naši nasprotniki pri A. D., vključno nasprotniki tako zvanega "social-krščanskega" prepričanja, pa še vedno ne morejo zapostiti te preproste resnice!

Spor med v o s t v o m jugoslovanske komunistične stranke in Kominformo se je nedvomno zaostрил. Tudi izmenjava diplomatskih not med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo ni prav preveč vljudna. Toda ni naš namen, da bi za sedaj podali analizo o tem sporu in zaradi vpliva z ene ali pa druge strani zašli v zapleteni labirint kontroverze, katero se z ene strani označa za "odstopanje od marksistično-leninistične teorije," z druge strani pa za "uredivno vprašanje odnošajev med socialističnimi državami." Ne. To ni naš namen. V preteklosti kot v bodočnosti smo in bomo v teh vprašanjih zagovarjali le eno stališče: stališče, ki je bilo v najboljšem interesu slovenskega naroda in jugoslovanskih narodov na splošno. Zavoljo tega je "Enakopravnost" od samega svojega začetka nasprotovala vsem zatiralcem jugoslovanskih narodov brez razlike in poudarjala, da je edina rešitev za jugoslovanska ljudstva kako bodo živela v miru in slogi z ostalimi bratskimi slovenskimi ljudstvi.

Naj danes, v tej očitni preorijentaciji ameriškega tiska, naši klerikalno-domobranski nasprotniki vpijejo kolikor hočejo, bodo koncem konca vendar doživeli svoj poraz! Ta poraz je samo vprašanje časa, ne pa vprašanje sen-

Dr. T. Furlan:

LEWIS USTAR JE ZBRAL 108 DOLARJEV

V času pred prvo svetovno vojno so naši ljudje hodili v Ameriko podobno kot na sezonsko delo v Slavonijo. Mlad fant se je oženil in kmalu po svatbi odšel v Ameriko, da si tam prisluži gnezdo za svoje mladiče. Čez leto ali dve se je mladi mož, ki je postal medtem oče, vrnil domov. Obut in oblečen po ameriško je na široko pripovedoval o Ameriki. Z denarjem, prisluženim v Ameriki, si je sezidal hišo in nato pri ženi in otrokih počakal prvo svetovno vojno, iz katere se ni več vrnil. Še večkrat pa tak Amerikanelec le ni pozabil Amerike, odpotoval je drugič čez morje in kmalu je poslal karte za preselitev vse družine. Ti se potem niso več vrnili. Tako se je množila slovenska emigracija v Ameriki. Preko takih sezonskih delavcev, ki so se vračali, preko časopisov, ki so jih izseljenci pošiljali iz Amerike, smo bili dobro povezani z našo Ameriko. Naš stric nam je redno pošiljal "Glas naroda" in še sam je prišel na obisk. Za vsakega iz našega kraja smo vedeli kako je zaposlen in koliko zasluži.

Po prvi svetovni vojni je ta selitev prenehala. Amerika je zaprla meje že pred svetovno krizo leta 1929. Od takrat se vse bolj trgalo zveze med ameriško in jugoslovansko Slovenijo. Vsaka se razvija po svoje. Bratje in strici so pomrli, v Ameriki živi tamkaj rojena generacija bratrancev in sestričen, ki je ne muči domotožje očetov. Obiskov iz Amerike skoraj ni več. "Glas naroda" že 40 let več ne prihaja v našo hišo. Mi smo pozabili na Amerikance. Amerikanci pa na nas. V tem nevesnem položaju izbruhne Hitlerjeva vojna v Evropi, okupacija Jugoslavije, odpor naših narodov proti fašizmu, herojska borba, ki je zmagovito odjeknila po vsem svetu, posebno pa še med našimi izseljenci.

Ko je bila vojna končana, so nas ameriški Slovenci zasuli s svojimi darovi. Od svile, preko mila do črne kave in čokolade za svoje, celotne opreme za bolnišnice, dragoceni aparati in zdravila. V dnevih našega nepopisnega trpljenja se je vzbudil že nekoliko zamrl čut skupne narodne pripadnosti. V Ameriki so trepetali za nas tako, kot smo se mi bali za svoje po koncentracijskih taboriščih v Nemčiji, Italiji, za svoje v partizanih, za svoje v Srbiji in na mnogih drugih mestih. Vsak do gošek je odjeknil v Ameriki. Ko je bilo vse končano, smo začeli prejemat bogate darove, ki so jih zbrali naši Amerikanci med vojno iz strahu, iz ljubezni pa tudi iz ponosa do svojih rodni bratov. Po osvobodilni borbi je zrasla čast jugoslovanskih narodov med Amerikanci. Pripadnost našemu narodu je čez noč postala odlika. Najbrž je danes spet tako.

M. G. Kuhel, tajnik SANS-a (Slovenski ameriški narodni svet), mi je poslal "seznam prispevkov št. 4" v sklad za zdravila sprejetih v mesecu maju l. 1949. "Slov. poročevalec" je o tem že poročal vsakokrat, kadar je prispela iz Amerike pošiljka streptomicina. Kakor Sherlock Holmes sem obračal ta seznam in hotel izvedeti iz najmanjših podrobnosti takega seznama vse, kar bi rad vedel o naših Amerikancih vsak čitalec "Slov. poročevalca". Toda kaj more povedati tak seznam? Imena oseb, imena društev, višina prispevkov, sem in tja kraj darovalca. Pri sedanjih razmerah je tudi ta malenkost nekaj vredna.

Razveselijo te lepi slovenski primiki, tu in tam kak hrvaški. Pravopis je pol slovenski, sentimentalnih čutov, ki se nas včasih oprijemljejo in zavoljo katerih tako veselo vzklikajo naši sovražniki. Mi še vedno zatrujemo: "E pur si mouve!"

pol ameriški (n. pr. Kotzian). Imena so naša stara kranjska imena, vendar mnoga že amerikanizirana: Johanna Lapp je dala 3 dolarje, Joe Mohar, Ralph Cheplak, Frank Flajnik po 1 dolar, 8 oseb po 50 centov in 5 po 25 centov: nabiralka Frances Bartol. Hvala ti tisočera, draga Francka Bartol, vseeno, če si mlada ali ne; ne bi vedel, da si naše krvi, če bi neke na drugem mestu ne bral tvoje ime in primke. Jos. Umek ml. je omenjen med mnogimi drugimi imeni. Morda je ta moj bratranec, ki se je rodil v Ameriki. Med njim in nami ni nobene vezi več. Stric je umrl, njegovo posestvo smo prodali še pred vojno in s tem pretrgali poslednjo vez z domovino. Generacija bratrancev in sestričen — tako sem slišal — ne zna več svojega materinega jezika, pa kljub temu je v seznamu darovalcev. Čim bolj sem bral seznam, tem jasnejša mi je postajala slika ameriških Slovencev, slovenskih Amerikancev.

Jos. Umek za nas še vedno nekaj predstavlja, mi pa za nje. ga še več. Na Dunaju pa živi sestrična Greta Umek. Tudi ta ne zna slovenskega jezika, toda ta je za nas že mrtva in mi za njo. Ona je Dunajčanka, ki nima ne tople besede in ne mrzle misli za nas. Še nikoli ni prišla pogledat, kje se je rodil njen oče. Otroci Josipa Stritarja, pred pol stoletjem kulturnega vodilnega Slovenca, tudi ne razumejo očetovih pesmi. Tako nam postaja jasno, da je Ameriška Slovenija za slovenstvo podobne važnosti kot angleško govoreči Amerikanci za Angleže, Ameriška Slovenija, ameriška Jugoslavija, to niso samo paketi, ki romajo preko dolgega mosta, to so realnosti, predvsem kulturne in ne nazadnje tudi politične realnosti. V ameriški džungli, da porabim Adamičev izraz, se narodi ne izgublja. Tu žive drug poleg drug, gega — povezani samo po amerikanizmu — svoje posebno življenje dalje in nihče ne ve, kako se bo še formirala ta čudovita, vsega nemogočega sposobna Amerika. Obupni so bili dnevi mladega slovenskega delavca, ko je nekaj mesecev po ženitvi prispel v ameriški Babilon. Razen slovenskega ni znal nobenega jezika. Živel je le od nade, da bo, brž ko bo zaslužil za vozno karto, odpotoval v domovino. Čas ublaži vsako bolečino, tako tudi domotožje. Ostal je dalje časa kot je mislil. Postal je član slovenskega društva. V društvu je našel spet svojo domovino, tu je našel domačo vas. Tudi te vasi sem našel v seznamu št. 4 od maja meseca tega leta. Te vasi so slovensko-ameriška društva. Doma o vsem tem nimajo prave predstave. Podružnica SANS-a št. 51 stoji v seznamu, malo dalje čitam: društvo št. 580 SNPJE (Slov. nar. podporne jednote) in si mislim: kaj 580 društev ima SNPJ! Takoj nato pa: "Federacija društev S.N.P.J za vzhodni Ohio in zapadno W." — in še naprej "Progresivne Slovenke", krožek št. 8" so nabrale 100 dolarjev. In to še dolgo niso vsa slovenska ameriška društva. Koliko podružnic ima sploh SNPJ. Društvo št. 764, ki je v seznamu, prav gotovo ni zadnje društvo po zaporedni številki vseh društev SNPJ. Pogledajte, to je tudi naša domovina, nič manj slovenska kot ta v Jugoslaviji.

Misel se mi ustavi pri stavku: Lewis Ustar je zbral 108 dolarjev. Dragi Lewis, kako si pa ti prišel do svojega imena? Prav gotovo si bil rojen v Ameriki. Morda ti je mati Američanka, zato si prispel v ameri-

(Po "Slovenskem poročevalcu")

Urednikova pošta

O pikniku zbora "Slovan"

Pevec zbora "Slovan" bodo spet lepo peli prihodnjo nedeljo na njih pikniku. Prijatelji legepa in pomenljivega petja jih bomo gotovo prišli poslušati prihodnjo nedeljo. Kdo ne pozna naše pevce "Slovane"? Kje so med nami Clevelandčani, da jih ne bi ob eni ali drugi priliki že slišal na njihovih koncertih ali pa na mnogih drugih prireditvah, jri katerih so gostovali, ker se vedno odzovejo povabilu in gredo pomagat za boljši uspeh.

Tako ne bomo pozabili člani in članice Slovenske narodne podporne jednote, ko so nam pomagali vsi zbori, 6 po številu, in med njimi tudi zbor "Slovan" in sicer predzadnjo nedeljo dne 14. avgusta na veliki proslavi 45-letnice SNPJ. Uspeh je bil sijajen. Za ta uspeh pa je vsem zborom in drugim zelo hvaležna Clevelandska federacija SNPJ. Hvaležno pa je tudi članstvo Jednote.

Naša dolžnost je, da ob priliki povrnemo vsaj delno tem zborom. Tako bo prilika prihodnjo nedeljo dne 28. avgusta na pikniku zbora "Slovan".

Piknik ali izlet se bo vršil na izletniških prostorih SNPJ farje na Heath Rd., torej na najbolj znanih izletniških prostorih, na katerih se lahko vsak po svojem zabavljal.

Kaj vse drugega bo imel zbor "Slovan" na tem pikniku, pisu teh vrstic ni natančno znano in radi tega ne bom o tem tajnostih pisal. Vem pa, da bo prav lušno, kot je vsakokrat pri naših Slovanih.

Radi vsega tega in radi žive aktivnosti zbora "Slovan" ter radi njihovega legepa in korajžnega petja, je moja dolžnost kot uradnika več društev in naprednih organizacij, posebno pa kot najstarejšega zastopnika naše Clevelandске federacije SNPJ, da povabim vse zastopnike in zastopnice federacije na veliko udeležbo. Tako vabim vse članstvo SNPJ in drugo občinstvo.

Anton Jankovich.

ZNAČILNOSTI KRAŠKEGA IN PRIMORSKEGA RASTLINSTVA

Kraško ozemlje Jugoslavije se razteza na severu preko Slovenije in Hrvaške od obsežnih gozdov južno od Ljubljane pri Vrhniku, Borovnici itd., čez velik del Dolenjske in čez Kolpo ter del Gorjancev prav do Kleka, Plitvičkih jezer. Ko se neha ta gozdni pas Krasa, ki je dobro poraščen s smrekami, hojami in bukvami, pa se pričnajo kraške gošče, katere na severu še pogostejše prekinjajo gozdovi ali obdelane oaze. Teh je pa vedno manj, kraške pušče se množe proti Trstu in Reki.

Še bolj žalostno lice v rastlinskem pogledu kažejo Istra, Hrvatsko Primorje s Kvarnerskim otočjem. Kdor prvič obišče kraje ob jugoslovanski jadranski obali, občuduje njih naravno lepoto, pa vendar gleda nanje z nekakim boleznim občutjem, češ, kako naj se pri tolikih kamnitih gočinah preživlja od zemlje številno primorsko prebivalstvo.

Čim dlje proti jugu do Boke Kotorske in Črne gore te popele parnik, tem bolj utrjuje vid kamnito obrežje, ki ga obseva vroče poletno sonce in boljši tudi ni pogled na zahodna pobočja visokih gora, ki omejujejo ta kraški svet proti Bosni in južneje na zahodu proti Srbiji, Hercegovini in Črna gora sta namreč tudi pravi kraški svet, kjer je pa vendarle nekaj več ravnine, pripravnih za poljske kulture.

Za opisano pokrajinsko sliko kraškega primorja z otoki je odločilna njegova petrografska zgradba, ki sestoji ne le v globokem ogrođu, ampak tudi prav na površju iz kraških apnenec, zlasti iz krednega ter triadnega apnenca. Ta trda skorja propušča vodo s površja v globine — ponore, vodne požarnike in podzemne jame — tako do tla na neporaščenih gočinah od padavin nimajo koristi, marveč jim deževje izpira še tiste sledove prsti, ki se je še komaj držala površja. Glina, ste in rudninske snovi s krednim pepelom izginjajo na pobočjih navzdol: v kotanjah se zbira rahla rdeča prst — "erljenica" ("terra rossa"). S pristopom organskih trohlenin nastaja za te južne kraje značilna plodna prst (humus), zelo ugodna za vsako rast. Na srečo uspevajo res rastline tudi na pustih kraških gočinah in ustvarjajo tu prilično plast plodnih tal, ki jim — ko se še bolj porastejo z grmovjem in sčasoma z drevjem — vremenske in druge prilike ne utegnejo več škodovati.

Prav na južnem krasu — celini in posebno na otokih: Lastovem, Visu, Pelagružu — sta sončna svetloba in toplota mnogo večji, kakor drugje v naši državi, saj štejeta na primer Split in Dubrovnik na leto približno po kakih 1000 ur sončnega obsevanja več kakor Ljubljana. Poleg prehude sončne vročine pospešujeta stalno sušo še mestoma silno razsajajoča burja in pa jugovina. Sicer so padavine obilnejše tam, kjer visoke gore ustavljajo in hlade morske hlapec, na neporaščenem svetu pa izgine vsa voda skoraj na mah.

Na severnem delu krasa zrastejo pretežno do poltja zelenolistne rastline, južni kras pa kaže neprimerno več zimskozelelih grmov in dreves z usnjatimi in na spodnji strani belokružastimi, ali kakor z voskom prevlečenimi listi. Na kraškem jugu, predvsem na morskem obrežju in na otokih dalmatinskega Jadrana štejemo le dvoje letnih razdobj. Zime ni, pomladi sledi nekako o kresu vroče poletje. Mnogo rastlin, ki so do cveta do ploda, nastopi čas počitka ob ovelosti nadzemskih delov. Ko pa najhujša poletna vročina preneha (v naši jeseni), zelenje spet požene. Mnoge trdliste rastline na juž-

noprimskem krasu prično cveteti v oktobru ali novembru, a sad dozori šele po več mesecih, tako da traja vsa razvojna doba kar do enega leta.

Taki drevesi sta na primer niže omenjeni rogač in pa lepa vresnica grm planika, ki imata oba vedno zelene, debelousnjate liste.

Vse te rastlinske razmere bi se seveda za gospodarsko ugodnejšo stran izpremenile, ko bi bilo na teh kraških strminah nekaj več gozdov. Teh v našem smislu — kakor na severnem delu krasa — tu na južnem krasu ni. A kjer je le nekaj drevja te ali one vrste, je zaradi debelejšje plasti humusa, ki zadržuje padavinsko moč v sebi ter brani dostop prehudim sončnim žarkom, tudi pri teh dovolj rastlin. Nekaj je takih mest, ki zaslužijo celo ime gozdov. Na Rabu je krasen državni gozd "Dundo", pa tudi mestni park na tem otoku, na Korčuli, na Splitskem Marjanu, okoli Biogradu na morju zaslužijo vsi pohvalo. Še pepše gozdove vidati na zahodni strani polotoka Pelješca in pa pri nas malo znanem otoku Mljetu. V teh južnih gozdovih je največ raznih borovcev. Najvažnejši je črni bor, ker hitro uspeva in je ob najugodnejših razmerah tudi najbolj prikladen za pogozdovanje. Potrebno je le tak svet ogradiati s kamenjem, v katerem rada zraste silno trnjeva crnodrača, da se pojavijo tu južni brin (smrtnjak) ter koristna kadulja, ki precej hitro v malo letih pravi pravo svet za nasad borovcev. O kadulji bi bilo še omeniti, da se je pred zadnjo vojno izvažala v tolikih množinah (nekoli v enem letu 200 vagonov) kot zdravilna rastlina v inozemstvu, da so jo marsikje iztrebili. Velja omeniti, da se prideluje na južnem Primorskem še druga — tako rekoč zdravilna rastlina — huhac. Iz njegovega posušene cvetja izdelujejo znani prašek zoper razni hišni mrčes.

Kot gozdna drevesa je lahko pri količak za to na gori opisani način prirejenih tleh gošči listnata vedno zelena drevesa, kakor krasno in v zahtevnem skromno lavoriko česvino in crikiko (trdolistna hrasta). Lepa zrasle zimzelene hraste si vidimo (med vojno jih je posekal okupator) v državnem gozdu na Rabu. Kot nekako obrambno le sovje so pričeli v zadnjem času zasajati tudi ciprese, od katerih razlikujemo dve vrsti: vitko visoko in bolj z vejevjem na nižjem deblu se na široko razteza jočajo, ki nudi tudi lepo senco. Vsa ta iglasta in trdnolistnata drevesa imajo prednost, da se jih živali — ovce in koze — ne lotijo zlepa.

Na severnejšem krasu pa dajeja izvrsten les za manjše zgradbe in čolne mehkolistnata hrasta: dub in cer. Ponekod na primer na Trstenem pri Dobrovniku, na Mljetu, pri Biogradu na morju uspevajo prav dobro tudi tuja kavkaška in maloazijska iglasta drevesa, posebno libanonska cedra. Le malo gozdovom je naravno prednjačila tako imenovana šikara, po tujem nazivu makija (francosko: macchia, italijansko: macchia — glavovita na Korziki kot zavetišče banditov). To rastlinsko družbo sestavljajo prav na gosto rastlini grmi z vedno zelenimi listi. Tu vmes rastejo še manjši trjuni grmi (na primer zlati ježin, ki napravlja vse to grmovje s pomočjo ovijalk tetivika; kora je vrv, ki so za človeka, ki si sproti ne seka poti, skoraj povsod neprodni. — Revno prebivalstvo je prisiljeno, da si tu s trdom išče potrebno kurjavo, kar pa to grmovje v rasti le malo ovira. Male lavorike, planike, lemprike in mrče se mu utegnejo dovolj dvigati, da bi s

(Dalje na 3. strani)

ZNAČILNOSTI KRAŠKEGA IN PRIMORSKEGA RASTLINSTVA

(Nadaljevanje z 2. strani)

svojo senco zatirale rast nižjih grmov. Kjer je pa tu kak količkaj prazen prostorček, zraste na njem veliki belocveti vres in pa tudi rožmarin dvoje zelo koristnih grmov! Cvetelikega tu in tam do štirih metrov zraslega drevesnega vresa daje čebelar obilo medenčine za izvrstni beli (prosojni) med iz rožmarinovega cvetja in listov pa pridobivajo fino rožmarinovo olje (zadruga na Hvaru v Brusju je že pred vojno prednjačila s tem izdelkom).

Na Mljetu in Hvaru so še sledovi broča. Iz njegovih korenin so kuhali pred leti lepo rdečo harvo, o čemer še danes pričajo ohranjene stare ženske noše.

Na naših obalah ne vidiš kaj prida ravnih večjih njiv. Bolj v notranjosti južnega kraša pa obdelujejo več zemlje okoli Sinja, pri Biogradu na morju (obširno državno posestvo pri Vranjskem jezeru), na Nevešinskem, Gačkom polju, pri Trebinju in Podgorici. Na primorskem krašu pa so marljivi domačini ustvarili s kamenjem in skalami terase, kjer goje na zbrani prsti južno zgodnjo zelenjavo (grah, cvetačo, paradiznik, artičoke, zgodnji krompir). Priljubljeni so tudi prvi poganjki divjih špargov iz makij, ki veljajo zaradi silne grenkobe kot zdravilo za želodec.

Kako je pa s sadjem, posebno z južnim? Po pretežnem severnem in vsem južnem pasu kraškega primorskega se goji vinska trta, ki daje izvrstno vinsko kapljico. Zanimiva je različnost pridelka na Vipavskem in Goriskem (Brda), v tržaški okolici, v Istri (Tomaž, Sv. Peter v Šumi), potem pa na Rabu, Hvaru, Visu ter na obrežju pri Splitu in v okolici Mostara. Kulturna vinske trte je stara že stoletja. Prav tako so razširjene

kar iz debla ali iz debelejših vej v neznatnih rdečerjavih grozdih. Nato se pa počasi iz ženskih cvetov, (ki jih ne nosi vsako posamezno drevo), razvijejo sladki rožiči, ki so zreli — trdi in rjavi — skoraj vse leto pozneje po cvetenju. Le kot neke redkosti za potnike rastejo tu in tam v grmih ali bolj nizkem drevju čičmak in pa šipak. To sadje pa je manjšega pomena.

V današnji dobi že niso več redka oranžna in limonova drevesa, ki jih — izbirajoč zavarovano lego goje skoraj na vsakem vrtu. Pridelovanje tega krasnega drevja dobiva tudi praktičen pomen v okolici Dubrovnika, na otokih Hvaru, Visu, Mljetu, v Boki in na zahodni strani polotoka Pelješca pri Orebiču.

Najbolj razširjeno in najvažnejše kulturno drevo je pa oljka (maslima). Tudi v notranjosti naših južnih krajev raste oljke, vendar imajo boljši pritelek drevesa, rastoča v bližini,

BUY

U.S. SECURITY BONDS

NOW!

olje zaradi svojega značilnega duha in okusa. Treba se je pač navaditi, kakor to opazujemo tudi pri olju drugih oljarij. Umejo pa tudi pri nas surovo maslinovo olje tako rafinirati, da ne zaostaja prav nič za najboljšim laškim ali francoskim izdelkom. Ima prednost, da je boljše, ker je brez primesi sezamovega ali palmovega olja.

Izredne uspehe obeta pridelovanje bombaža na vsem južnem krašu — v Hercegovini, Crni gori, južni Dalmaciji. Tam pridelajo tudi zelo dober tobak. V poštev prihaja tako imenovani maloazijski tobak.

Na koncu opozarjam še na razne subtropske rastline, ki deloma uspevajo že od nekdaj na južnem primorskem krašu. Najbolj zanimajo potnike na prostem rastoče palme, ki se po svoji rasti najbolj odlikujejo na vrtovih pri Splitu, Dubrovniku

(Trsteno), Orebiču, nekatere rastline tujega izvora — opuncije in agave — z debelomesnatimi listi so se na našem južnem Primorju kar udomačile.

Vedno večji razmah kaže tudi cvetlična vrtnarija, ki nas mora osvoboditi popolnoma in za zmerom uvoza.

ZAVAROVALNINO

proti ognju, tatvini, avtomobilskim nesrečam, itd.

preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVE.

Pokličite: ENdicott 0718

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

JOHN OBLAKA

1146 East 61st St. HE 2730

We Give and Redeem Eagle Stamps

THE MAY CO.'S *Cool* BASEMENT

Naj udobno skakljajo v šolo v

PRE-TESTED

Poll Parrot

šolskih čevlji

za deco! za fante! za dekleta!

3.75 do 6.45

Stil 8027

Stil 8033-1

Stil 8055

Stil 8036

Stil 8022

Stil 8027: Dvo-barvni rjavi z dvema pasovima. Usnjeni vrhi, zunanje pete, neolite podplate. Mere 8½ do 12, \$5.45; 12½ do 3, \$5.95.

Stil 8033-1: Rjavi moecasini oxford z zunanji petami, usnjeni vrhi, neolite podplate. Mere 8½ do 12, \$5.45; 12½ do 3, \$5.95.

Stil 8055: Temno rdeči oxford z valovitimi podplati in petami, usnjeni vrhi, gladki spredaj. Mere 8½ do 12, \$5.45; 12½ do 3, \$5.95.

Stil 8036: Rjavi military pasovi z usnjenimi vrhi, navadni spredaj, usnjeni podplati. Mere 8½ do 12, \$5.45; 12½ do 3, \$5.95.

Stil 8022: Rjavi ghille tie oxford z usnjenimi vrhi, usnjeni podplati. Mere 8½ do 12, \$5.45; 12½ do 3, \$5.95.

Mere za deco, 3 do 8. 3.75 do 4.45

Otroške mere, 8½ do 12. 4.95 do 5.95

Mere za dekleta, 12½ do 3. 5.95 do 6.45

Tu so . . . privlačni so . . . to so baš čevlji, ki jih vaš otrok potrebuje za aktivno nošo za šolo in igranje. To so novi jesenski Poll Parrot čevlji . . . vsi so v naprej preizkušeni, da se vašemu otroku zasigurno pravo vrednost. Udobni čevlji, ki se lepo prilagojejo nogam in so lahki kot perje.

Basement oddelek s čevlji

N. J. Popovic, Inc.

IMA ZASTOPSTVO

Chrysler-Plymouth avtov

PRODAJA NAJNOVEJŠE 1949 IZDELKE KOT TUDI RABLJENE AVTE

V zalogi ima razne dele in potrebščine za avte ter izvršuje razna popravila po tovarniško izurjenih mehanikih.

8116 LORAIN AVE. ME 7200

NICK POPOVIC, predsednik

BRANISLAV NUŠIĆ:

PRVA IN POSLEDNJA PESEM

(Nadaljevanje)

Lejte, tu tiče prvi navdih, ki okužijo ves gimnazijski razred, da začne pesniti. Seveda so med njimi taki, ki prenehajo že pri prvem poizkusu; so taki, ki ččkajo stihne ne samo po svojih, marveč tudi po tujih knjigah, in so taki, ki so kar obsedeni in vztrajno pisarijo stihne še potem, ko so že vsi drugi opustili te nosti, — in takega tovariša oglasi sijo dijak za pesnika svojega razreda. Ako še naprej odločno vztraja, postane pesnik svoje gimnazije in si pusti rasti dolge lase, površno se oblači, hlini raztresenost in tako postane pesnik z vsemi prilastki.

Zanimivo je vendarle, da že ti prvi plodovi gimnazijskega pesnikovanja pogostokrat naglašajo smer, ki ji bo pripadal mladi mož, ako ostane pesnik, kakor tudi okolje, ki je dalo navdih za pesem.

Tisti, ki so ponavljali razred, so po navadi pesnikovali v guslarskem desetercu. Ne vem, ali zato, ker so z njim bolje izražali naravno bol. Tako je na primer Živko, po rodu Užican, takole potožil, ko je zvedel, da bo moral ponavljati tretji razred:

Oj me meni zdaj in pa na veke, ki sem padel, da se bog usmili: ne v spopadu niti na bojišču,

ne od puške ne pod ljutim nožem, pač pa pod roko profosa Luke na prokletem jeziku latinskem!

Tudi jaz sem svojo pesem napisal v desetercu. Le tega ne vem, ali sem jo zato napisal v desetercu, ker sem ponavljal razred, ali pa sem razred ponavljal zato, ker sem bil napisal to svojo prvo pesem.

Moja prva pesem, ki se je kaj prida ne spominjam več, bi se obnovljena glasila na priliko takole:

Rano vstaja mlada ženka Anka ob nedeljah pred zarečim soncem pa hiti odpirat svoje okno, tja na okno mlada se nasloni, gleda levo, pogleduje desno, pričakuje Paja, sekretarja, ki bo šel toč mimo na načelstvo.

Pesem je zbudila senzacijo, kakor se sicer spodobi, kadar se pojavi nov in mlad talent. Naj

bolj so zavreščali na mojem domu in začeli vzklikati: "Joj, joj, joj!" Ti vzkliki pa niso pomenili občudovanja, rajši osuplost, podobno, kakor če bi bil kdo razbil veliko ogledalo v dvorani.

"Le kako si mogel kaj takega napisati!" so v en glas vzklikale vse tri tetke.

"Kaj ne bi napisal, ko je pa res!" sem se otepal.

"Jojme, odkod pa veš, da je resnica?"

"Saj ste vendar tako trdile."

"Ali zaboga, dete, tisto, kar me govorimo, še ni treba, da bi bilo res!" se je branila srednja tetka.

"Joj, joj! Zdaj bodo celo rekli, da smo ga me napotile, naj napiše pesem!" je vzkliknila najstarejša tetka, ki je sicer v duši bila zelo zadovoljna s pesmijo in bo bržčas poskrbela, da pride pesem naokoli in naposled tudi gospe Aniki v roke.

In res, tudi gospa Anica je dobila pesem, še preden sem to spustil, in je napravila pravi potolom v dotlej mirnem lekarnarjevem domu. Gospa je vriskala in se valjala po tleh, si ruvala lase, prevrnila divan, razbila svetilko, s čevljem pomerila slugo, ugriznila pomočnika v lekarni in naposled popila vse sifon, da bi se zastupila. Lekarnar ji je moral priseči pred podobo svetega nadangela Mihaela, ob katerem slavi krstno slavo, da me bo premlatil kakor mačka.

Ker sem vedel, da so lekarnarji sploh krvooločni in da je gospod Sima obvezan k temu še s prisego, sem se moral hudirjevo potruditi, da ubegnem njegovim batinam.

V šolo sem hodil po stranskih ulicah in preskakoval plotove,

da sem prišel v drugo ulico; prebil sem ure skrit na podstrešju in sem sploh storil vse, da bi se rešil pred nezasišano nesrečo. Ko sem takole kdaj pa kdaj presedel ure na podstrešju, sem premišljeval bridko usodo naših literatov. Namesto da bi držali mladega pesnika pokonci in mu dajali poguma, ga preganjajo in ga hočejo pretepati. Premislite, če bi bil to splošen pojav in bi pesnike pretepli za vsako njihovo pesem! Ob takem bi imeli verjetno le malo pesmi, a kar bi jih bilo, bi vsaj res zaslužile batine.

Ko je lekarnar izčrpal vse mogoče načine, da bi se oddolžil svoji prisegi, ko se je celo začel skrivati v zasedi za razni, mi hišnimi durmi in se je iznenada pojavljal na ulicah, ki nikakor ne vodijo proti njegovi hiši, in ko je konec koncev spre-

videl, da se spretno umaknem vsakemu njegovemu pregonu in pazno obidem sleherni zasedo, se je odločil za nekaj drugega. Zatožil me je ravnatelju gimnazije.

Poklicali so me pred ves proforski zbor, kakor da sem sežgal v najmanjši meri aleksandrijsko knjižnico. Vsi so bili resni, mrki, zaskrbljeni, sklonjenih glav, tako da sem dobil vtis, da me bodo obsodili, naj zgorim živ na gmadi. In že sem videl množico ljudstva, ki se zbira okrog grmade, videl sem svoje tri tetke, ki leže nezavestne na tleh, videl sem poštarjevo hčer Marico, ki se bridko joče, in videl sem lekarnarja, kako gosti ljudstvo s sirupom za pokoj moje duše.

Prvi je spregovoril ravnatelj, ki se je obrnil h gospodom profesorjem za zeleno mizo: (Daje prihodnje)

MIHAIL ŠOLOHOV

TIHI DON

ČETRТА KNJIGA

(Nadaljevanje)

— Pojdimo, fantje, vrag naj ga nosi! Nikar ne mešaj, da ne bo smrdelo! — se je oglašil nekdo izmed kozakov, ki se ni udeleževal pogovora, in se dobrodušno zasmeljal.

Kozaki so med preklinjanjem in ropotanjem z mrzlimi škornji v gruči odšli v vežo. Grigorij je robato velel gospodarju:

— Ne smeš več odpreti vrat! Če bodo trkali in odšli, prav, če pa ne, mene zbudi.

Gorenji čirki, ki jih je bil hrup prebudil, so se polglasno pogovarjali.

— Viš, kako je šla disciplina k vragu! — je potrto zavzdihnil eden izmed starcev. — Z oficirjem pa se tako peslajnarji pogovarjajo... Ali je bilo svoje čase kaj takega? V katargo bi jih bili odvlekli!

— Pogovarjajo — to ni nič! Si videl, kako so udariti mislili! "Ali naj ga premlatimo?" — je dejal nekdo, tisti, grča bukova, ki je bil v oglašnici. To so ti zlodeji, kako so jim rožički porasli!

— Ti pa jim to kar tako oprostiš, Grigorij Pantelevič — je pobaral eden izmed kozakov.

Grigorij se je pokrkl s plaščem, z nejeznim nasmehom poslušal pogovor in odgovoril:

— Kaj pa jim hočeš? Zdaj so se odveh odcepili in niso nikomur podložni; gredo v tolpi brez rednega sestava, kdo jim je sodnik in kdo predstojnik? Njim je tisti predstojnik, ki je močnejši. Pri njih prav gotovo ni ostal v ednici niti en častnik. Spaska širočina! Nu, dajmo, Videl sem že take stotnije, prosim zaspimo.

Aksinja je tiho zašepetala:

— Kaj se pa daješ z njimi, Griša? Ne zaletavaj se v take, za pet ran božjih! Še ubijejo te lahko, taki divjaki.

— Spi, spi, kajti jutri bomo zarana vstali. Nu, kako se počutiš? Ti je kaj odleglo?

— Nič.

— Glava boli?

— Boli. Kaže, da ne bom več vstala...

Grigorij je položil roko Aksinji na čelo in vzdihnil:

— Tako puhti od tebe kakor od peči. Nu, nič, ne boj se! Zdrava ženska si, ne boš podlegla.

Aksinja je premolknila. Morila je je žela. Nekajkrat je odšla v kuhinjo, pila zoprno mlačno vodo, premagala slabino in vrtočlastost in spet legla na plahto.

Ponoči so prišle še kakšne štiri skupine iskalcev stanovanja. Butali so s kopiti po vratih, odpirali naoknice, bobnali po oknih in odšli šele potem, ko jim je gospodar med preklinjanjem zavpil iz veže, kakor ga je bil naučil Grigorij: "Izginite od tod! Tukaj je nastanjen štab brigade!"

Ko se je zdanilo, sta Prohor in Grigorij zapregla konje. Aksinja se je s težavo oblekla in prišla ven. Vzhajalo je sonce. Iz dimnikov se je sukljal proti modremu nebu siv dim. Visoko na nebu je ždel rdeč oblček, od spod ozarjen od sonca. Gosto ivje je ležalo na ograjah, po strehah klonilo. Od konj se je kadilo.

Grigorij je pomagal Aksinji sestiti na sanke in vprašal:

— Kaj, ko bi legla? Tako ti bo udobneje.

Aksinja je pritrdilno pokimala z glavo. Brez besede se je hvaležno ozrla po Grigoriju, ki jo je skrbno ovil noge, in zaprla oči.

Opoldne, ko so se ustavili v zaselku Novo-Mihajlovskem, ležečem dve vrsti od ceste, da bi nakrmili konje, Aksinja ni mogla več vstati s sani. Grigorij jo je pod pazduho odvedel v hišo in po položil na posteljo, ki jo je gostoljubno ponudila gospodinja.

— Ti je slabo, draga? — je vprašal in se nagnil na zbledelo Aksinjo.

Trudoma je odprla oči, pogledala z zamegljeno zenico in spet padla v poluzavest. Grigorij ji je s trepetajočimi rokami snel ruto. Aksinjin lica so bila mrzla kakor led, čelo pa je žarelo in na sencih, kjer je stal znoj, so zmrazile svečke. Zvečer je Aksinja zgubila zavest. Pred tem je še poprosila piti in zašepetala:

— Samo mrzle vode, snežnice. — Malo je pomolčala in razločno spregovorila: — Pokličite Griša.

— Saj sem tu. Kaj bi rada, Ksjuša? — Grigorij jo je prijel za roko, jo pobožal okorno in v zadregi.

— Ne zapusti me, Grišenka! — Ne bom te, kaj pa misliš? — Ne zapusti v tujem kraju. Tukaj bom umrla.

Prohor je prinesel vode. Aksinja je žejno pritisnila opečne ustnice na rob bakrenega vrča, srebnila nekaj požirkov in glava ji je z vzdihom omahnila.

LASTNIK PRODAJA

hišo za eno družino na Elbur Ave., Lakewood. 3 spalnice, vse preproge. Garaža in cementiran dovoz. Vse v najlepšem redu in se lahko takoj vselite. Ogledate si lahko po dogovoru. Pokličite ED 9769.

FORNEZI

Nove forneze na premog, olje, plin, gorko vodo ali paro vzpostavimo. Resetting stane \$15; čiščenje \$5. Prevenimo stare forneze na olje ali plin.

CHESTER HEATING CO.

Govorimo slovensko
1193 Addison Rd., UT 1-0396

LEPA HIŠA NAPRODAJ

5384 Highland Rd., 200 čevljev od ceste. 8 sob, veliko ognjišče, dve garaži poleg hiše, plinski vrellec, "deep freeze" ter delavnica 20x40 čevljev velika. Cena za vse skupaj samo \$18.000. Za podrobnosti se zglasite ali pokličite
Hillcrest 244 W 4

Primerno božično darilo

za vaše sorodnike v stari domovini je
SINGER ŠIVALNI STROJ
Pošljite ga sedaj!
Pošiljatev je mogoča.
Singer Sewing Machine Co.
748 EAST 185th ST.

Zavarovalnina

proti ognju in nevihti in avtomobilskimi nezgodami
ZA ZANESLJIVO POSTREŽBO SE PRIPOROČA
DANIEL STAKICH

AGENTURA

15813 WATERLOO RD.
KE 1934

na blazino. Čez pet minut je začela brez zveze in nerazločno govoriti. Grigorij, ki je sedel pri vzglavju, je razbral nekaj besed: "Treba je prati... plavila dobiti... zarana..." Nerazumljivo govorjenje se je spremenilo v šepet. Prohor je omajal z glavo in očitajoče rekel:

— Saj sem ti pravil, da je ne jemlji na pot! Nu, kaj bova zdaj napravila? Kazen božja, kaj pa drugega, Bog mi je priča! Ali bomo tu prenočili? Si oglušil, ali kaj? Prenočili, vprašam, ali bomo tu ali pojdemo dalje.

Grigorij je malo pomolčal. Sedel je sključeno in ni odmaknil oči od prebledelega obraza Aksinje. Gospodinja — radodarna in dobra žena — je pokazala z očmi na Aksinjo in potihoma vprašala Prohora:

— Njihova žena? Pa imata otroke?

— Otroke imamo, vse imamo, samo sreče nimamo, — je zagodrnjal Prohor.

Grigorij je odšel na dvorišče, sedel na sani in dolgo kadil. Aksinjo je bilo treba popustiti v vasi, nadaljna pot bi se utegnila zanj nesrečno končati. To je bilo Grigoriju jasno. Stopil je v hišo in spet sedel k postelji.

— Ali bomo prenočili ali kaj? — je vprašal Prohor.

— Da. Morebiti tudi jutri še počakamo.

Kmalu je prišel gospodar — tršat in suhljat mušik s predirnimi, nemirnimi očmi. Potrkoval je z leseno ного (eno ного je imel odbito pri kolenu), živo začotal k mizi, se slekel, se neprijazno ozrl po Prohorju in vprašal:

— Nam je Bog gostov poslal? Od kod? — in ne da bi počakal na odgovor, je velel ženi: — Urno mi daj kaj za pod zob, lačen sem kakor pes!

Jedel je dolgo in goitno. Begajoči pogled se mu je pogosto ustavljal na Prohoru in na negibno ležeči Aksinji. Iz izbe je stopil Grigorij in se pozdravil z gospodarjem. Ta je molče pokimnil z glavo in pobaral:

HIŠE NAPRODAJ

Na Roscliffe blizu bulevarja in E. 185 St. — Bungalow s 5 sobami in kopalnico; star 2 leti; zaprt porč. 3 spalnice in garaža.

Blizu Euclid Beacha na lepi cesti. 6 sob in solnčna soba. Vse v lepem stanju. Garaža za 2 avta, lep jard. Dober nakup za \$10.000.

Za podrobnosti se obrnite na

J. KNIFIC

820 EAST 185 STREET

KE 0288 — IV 7540

BUY BONDS TODAY!

— Bežite?
— Bežimo.
— Dosti vojske, vaše blagorodje?

— Kaže.

— Ali je tistole vaša žena? — je gospodar kimnil proti Aksinji.

— Žena.

— Zakaj si jo pa na posteljo dala? Kje bova pa midva spala? — se je nejevoljno obrnil k ženi.

— Bolna je, Vanja, smili se mi.

— Smili! Vseh se ne moreš usmiliti, ko se jih pa toliko žene! Na poti ste nam, vaše blagorodje...

V Grigorijevem glasu je zavnela nelastna mu moledovalnost, skoraj prošnja, ko se je obrnil h gospodarjema, pritisnil roko na prsi in rekel:

— Dobri ljudje! Pomagajte mi v stiski, za božjo voljo. Ne morem je dalje peljati, umre mi, dovolita, da jo pustim pri

Proda se en aker zemlje

NA RICHMOND RD.

OD EUCLID AVE.

Za podrobnosti pokličite

HE 4307

VABILO NA

PIKNIK

DRUŠTVA SV. KRIŽ

št. 214 KSKJ

v nedeljo, 28. avgusta

na vrtu Doma zapadnih Slovencev,

6818 Denison Ave.

Igra Mauserjeva godba

vsakovrstna okrepčila in dobra zabava

Hiša za eno družino

je naprodaj v slovenski naselbini blizu bulevarja in Grovewood Ave. Ima 6 sob in kopalnico, dve garaži. Pripravno za večjo družino in se lahko takoj vselite. Lastnik se je preselil v drugo mesto in bi rad prodal po znižani ceni.

Pokličite

MATT PETROVICH

KE 2641

EUCLID POULTRY

549 EAST 185 ST., KE 8187

Jerry Peikoviek, lastnik

Vsakovrstna perutnina in sveža, prvovrstna jajca. Sprejemamo naročila za perutnino za svatbe, bankete in veselice, itd. NEKAJ POSEBNEGA: Prodajamo kokoši tudi zrezano na kose ter si lahko nabavite samo one kose, ki vam najbolj ugajajo.

PREPROGE IN LINOLEJ

CENE ZELO ZNIŽANE

FLOORCRAFT CO. 623 E. 185 St., KE 0923

Odprto ob večerih

Cleveland's Finest Photo Finishing

MANDEL DRUG CO.

15702 WATERLOO RD., TEL: IV 9611

"Copying Service for Your Old Photos"

vas. Za nego bom poplačal, kolikor porečete, in vse življenje bom pomnil vašo dobroto...

Ne odklonite, bodite dobri! Gospodar je spočetka odločno zavrnil in se izgovarjal, da ne bo mogel kdo streči bolnici, da jima je na poti, potem pa, ko se je najedel, je rekel:

— Samo ob sebi umevno —

kdo bo neki skrbel zanjo zastonj. Koliko pa bi dali za strežbo? Koliko se vam ne bo zdelo škoda odrediti za naše delo?

Grigorij je potegnil iz žepa ves denar, kar ga je imel, in ga porinil gospodarju. Ta je neodločno vzel šop donskih bankovcev, oslinil prste, jih preštel in se pozanimal:

— Nikolajevskih nimate?

— Ne.

— Mogoče imate korenke? Ti

so že hudičevo malo vredni...

— Tudi korenk nimam. Če

hočete, vam svojega konja pu-

stim?

Gospodar je dolgo preudarjal,

potem pa zamišljeno odgovoril:

(Dalje prihodnjik)

Labor Day TIRE SALE

Firestone Super Champion TIRES

SIZE 6.00-16
Reg. 14.75

During this Sale

65

PLUS TAX
AND YOUR
OLD TIRE

AS LOW AS \$1.00 A WEEK

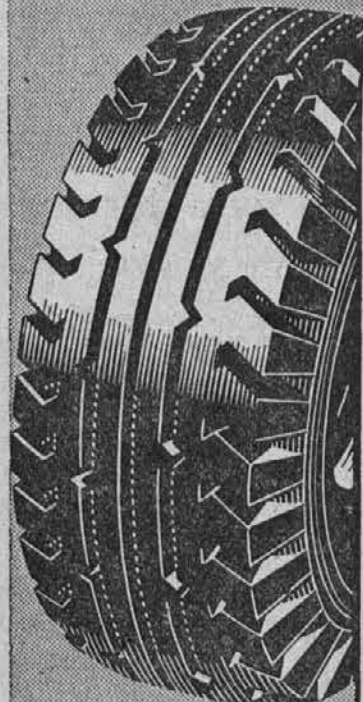
EXTRA BIG
TRADE-IN
ALL SIZES

SIZE	REG.	For Your Old Tire	SALE
6.00-16	14.75	3.10	11.65
6.50-15	17.60	3.75	13.85
6.50-16	17.95	4.00	13.95

SIZE	REG.	For Your Old Tire	SALE
7.00-15	20.20	5.25	14.95
7.00-16	20.70	5.25	15.45

Add Federal Excise Tax to these prices.

ALSO REDUCED
DURING THIS SALE!

**Firestone
STANDARD
TIRE**

995
6.00-16
PLUS TAX

And Your Old Tire
Other Sizes Proportionately Low

HOLIDAY SPECIALS

Baseball Glove
Orig. 5.49, now 4.49
Picnic Basket
Orig. 1.49, now 98c
Picnic Jug
Orig. 3.98, now 2.98
Croquet Set
Orig. 7.95, now 6.69
Power Lawnmower
Orig. 109.50 now 93.50
50 Ft. Garden Hose
Orig. 7.39, now 5.95
Twin Laundry Tub
Orig. 14.95, now 9.95
Kitchen Stool
Orig. 2.98, now 1.19
18 Gal. Garbage Can
Orig. 3.49, now 2.19
Full Size 26" Bicycles
31.98

WE SELL ALL MAKES OF
SHOTGUNS AND RIFLES

COMPLETE LINE OF TIRES AND HOME AND
AUTO SUPPLIES TO SERVE YOUR NEEDS

Century Tire Service

15300 Waterloo Rd.

Kenmore 3536

PRVI PIKNIK

priredi

vse podružnice
SLOV. MOŠKE ZVEZE

V NEDELJO, 28. AVGUSTA

v Brae Burn Parku, 2500 Euclid Ave.

Pričetek ob 2. uri popoldne.

Vsakovrstne igre in dirke

GODBA: SOKACH-HABAT TUNEMIXERS